

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in

Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letn.
45 D, mesečno 15 D; za inozems'

za pol leta 90 D, za četrt leta
D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 25. avgusta 1923.

ŠTEV. 99.

Kuluk.

Na podlagi čl. 25. zakona o proračunskih dvanajstinah za mesec julij, avgust in september t. l., ki zadeva takozvani »kuluk«, je izdal začetkom avgusta t. l. minister za javne zgradbe pravilnik o uporabi ljudskega dela za popravilo javnih cest, ki je objavljen v 72. številki Uradnega lista.

Pravilnik se v svojem bistvu tesno naslanja na načrt zakona o javnih suhozemnih potih in cestah, ki pa še ni uveljavljen. Vendar se v nekaterih točkah razlikuje od tega načrta. Glavna razlika obstoji v tem, da bi se smelo po načrtu zahtevati naturalno delo izrecno le za gradnjo oziroma napravo občinskih cest in potov, ako občina to pravomočno sklene, dočim se nanaša kuluk na vse javne ceste, brez vsake omejitve. Kuluk za gradnjo in popravilo občinskih cest je v Sloveniji že obstojal v obliki tlake, katero je bila občina upravičena naložiti svojim občanom. Tlaka za okrajne in državne ali njim ustrezne ceste je pa nekaj novega. Sicer je kuluk za državne in njim ustrezne ceste omejen le na neodložne in nujne popravke, ki bi se ne mogle izvršiti dovolj hitro iz proračunskih kreditov, vendar pa kljub temu ni izključeno, da se bo omenjeni zakon pogosto moral uporabljati tudi pri popravilih državnih cest, ako se upošteva, da so državna proračunska sredstva skoro praviloma jako omejena in ne zadostujejo za izredne potrebe, posebno kadar dosega izdatnejše svote.

Glede kuluka smo zavzeli svoje stališče, ko se je zakon uveljavil in ugotovili smo, da ga načelno ne oddajamo, ker v polni meri uvidevamo potrebo dobrih občil. Nismo in ne moremo ničesar imeti proti tlaki, ki jo dopušča za popravilo občinskih potov in cest občinski red, in ne ugovarjali bi ničesar, ako bi se v tem obsegu uveljavila tlaka tudi za državne ceste. Ugovarjati pa moramo, da se v zakonu od dolžnosti kuluka ni izvzelo zasebnih nameščenecv in da se po pravilniku veže obseg kuluka na višino davčnega predpisa in zahteva od davčnih zavezancev, ki plačujejo nad

100 Din neposrednega davka večkratno osebno delo ali večkratno zameno.

Zakon določa, da mora vsak državljan in davčni zavezanec razen dijakov, vojakov in državnih uslužbencev delati osebno ali pa zamenjati osebno delo z drugo sposobno osebo ali z denarjem. Razen dijakov, vojakov in državnih uslužbencev so izvzete le še osebe, ki so nesposobne za delo in so pri tem siromašnega stanu. Breme kuluka, ki se nalaga zasebnim nameščencem, ne zadeva le nameščence same, ampak tudi njihove službovalce. Znano je, da zasebni nameščenci, če tudi so običajno boljše plačani nego državni uslužbenci, vendar niso tako situirani, da bi mogli v primeru, da se odločijo za osebno delo, plačati poleg dohodnine še davek z naturalnim delom, ki dosega na leto 14 dnevnih mezd, ali v primeru, da jim je nemogoče zadostiti svoji dolžnosti z osebnim delom in so primorani zamenjati osebno delo z denarjem, plačati na leto poleg dohodnine še najmanj 280 Din davka iz naslova kuluka. Zakon sicer grozi osebami, ki so odrejene na delo, pa ne pridejo ali nočejo plačati zamene v denarju, s predpisi kazenskega zakona, ne določa pa ničesar, kdo naj skrbi, dokler traja naturalno delo, za družino osebe, ki je odrejena na delo, da ji zagotovi preživljanje tekom 14 dni v letu, ko ničesar ne zasluži in dela tlako. Ne vprašuje pa tudi ničesar ali bi plačilo v znesku 280 Din ustrezalo njegovi plačilni zmožnosti in ali ne ogroža plačilo razmeroma tako visokega zneska preživljanje njegove družine. Službovalcem pa poleg tega tudi ne more biti prijetno, da se njihove nameščence odteguje njihovemu pravemu poklicu, čeprav le v presledkih, za dobo 14 dni, ker bi marsikateri obrat trpel na pomanjkanju pomožnega osebja in bi morali obratovanje za čas, v katerem se odredi kuluk, ukiniti ali pa poleg lastne zamene v denarju plačati zameno še za osebje, katero potrebujejo za neovirano poslovanje ali obratovanje. Vsekakor vodi dolžnost dela, če tudi je dopustna zamena z denarjem, špe-

cijelno glede zasebnih nameščenecv, do takih posledic, da moramo odločno zahtevati, da se od dolžnosti kuluka oprosti vse zasebne nameščence, ki nimajo razen službenih prejemkov nobenih drugih dohodkov ali pa ti dohodki ne presegajo davčnega minimuma za dohodnino.

Naš drug ugovor je naperjen proti dejstvu, da se veže obseg kuluka na višino davčnega predpisa in proti povišani dolžnosti kuluka za osebe, katere imajo predpisanih nad 100 Din neposrednih davkov, tudi ako se osebno udeležijo naturalnega dela. Zakon določa, da je le pri zamenjavi osebne dela z drugo osebo ali z denarjem zvišati takso za imovitejše davčne zavezance sorazmerno z njih imovinskim stanjem, pravilnik pa naravnost odreja, da morajo davčni zavezanci z višjim davčnim predpisom delati osebno dvojno, pri davčnih predpisih nad 300 Din trojno itd. ali dati tolikokratno zameno v denarju. V tem oziru se pravilnik ne krije z zakonom, ki izrecno odreja, da se naturalno delo poviša sorazmerno davčnemu predpisu edino le takrat, kadar ga opravlja druga oseba ali kadar se zameni z denarjem.

Ne glede na to nesoglasje med zakonom in pravilnikom pa obstoji še nadalje nesoglasje v tem, da zakon določa, naj se zviša zamena sorazmerno z imovinskim stanjem, pravilnik pa ne veže poviška zamene na imovinsko stanje, ampak na višino davčnega predpisa. To gotovo ni v smislu zakona, ker bi ta moral sicer izrecno določiti, da je za povišek merodajna višina davčnega predpisa, ne pa imovinsko stanje. Ta dva pojma po ustroju naše davčne zakonodaje nikakor nista identična. Donosnine se odmerjajo brez ozira na imovinsko stanje davčnega zavezanca le po donosu davčnega objekta, dohodnina pa po višini dohodkov, ki so velikokrat neodvisni od imovinskih razmer. Imovinsko stanje pride pri davkih v poštev edino pri imovinskem davku, ki se pobira v nekaterih pokrajinah naše države. Zato ministrstvo gradjevin, ki je sestavilo pravilnik, ni bilo upravičeno v čl. 3. pravilnika vezati po-

višek zamene na višino neposrednega davka sploh, ampak če že hoče vzeti za podlago povišku davek, bi moralo v smislu zakona izrecno navedeti, da je merodajen edino le imovinski davek, ne pa tudi drugi davki, ki se označujejo pod skupnim imenom »neposredni davek«. Za pokrajine pa, v katerih se imovinski davek ne pobira, in med te spada Slovenija, bi se moralo pa v pravilniku šele določiti, kako naj se ugotavlja imovinsko stanje. Dokler se tega ne določi, v Sloveniji ne moremo priznavati pravilnika, ampak moramo zahtevati, da se ustvari za kuluk podstava v smislu zakona. V tem oziru bi specijelno za razmere v Sloveniji ne kazalo, da se novo določilo izpremenjenim razmeram primerno prilagodi besedilo § 80. obč. reda za Kranjsko, v zvezi s §§ 12. — 20. kranjskega deželnege zakona z dne 12. febr. 1912. dež. zak. št. 22. v tem smislu, da se skrb za naturalno delo na državnih, pri njem ustreznih cestah, kadar se pokaže za to nujna potreba, prepusti cestnim odborom na Kranjskem in okrajnim zastopom na Štajerskem, za naturalno delo na občinskih potih in cestah pa občinskimi odborom v okviru dosedaj veljavnih predpisov.

Nevzdržnost v pravilniku uveljavljenega računanja zamene za kuluk po višini neposrednih davkov je očitna. Pri nas v Sloveniji niso redki davkoplačevalci, ki plačujejo nad 1000 Din neposrednega davka, dasi njihovi dohodki pogosto komaj zadostujejo za skrajno skromno eksistenco. In ti davkoplačevalci naj poleg občutnega bremena, ki ga jim povzroča plačilo davkov z dokladami vred, plačujejo na leto še 2800 Din zamene za kuluk? To je nemogoče breme! Prepričani smo, da se bo našim poslancem posrečilo dopovedati v narodni skupščini, da je ministrstvo gradjevin slabo izpolnilo svojo nalogo, oziroma pooblastilo, dano mu s čl. 25. uvodoma omenjenega zakona in da je potrebna temeljita remedura, predno se more misliti na to, da se začne v Sloveniji izvajati zakon o kuluku.

Dr. R. Marn:

Po našem morju.

(Nadaljevanje.)

IV.

Povratak z juga proti severu je bil prav tako interesanten, ker smo nazaj pluli ob dalmatinskih otokih, dočim smo se poprej držali obale. Hočem biti pa kratek, da se spis ne razlegne in da se lahko obširneje dotaknem gospodarskega stanja Dalmacije.

Mimo Dubrovnika, Lokruma in otokov Lopad, Šipan, Mljet smo se vozili večinoma po odprtem morju ter prvi večer pristali v Veliluhi na Korčuli. Drugo jutro nam je doslej mirno in lepo morje pokazalo, da ima tudi svoje neprijetne strani. Skoro cel dan se je parobrod neprijetno zibal na desno in levo ter spravljal naše železce iz ravnotežja. Dobro volje nam pa vseeno ni kvaril vihar, le da nismo radi njega mogli pristati na malem otoku Biševo, ki ima krasno »modro špiljo«, po-

dobno oni na otoku Capri. Pristali smo šele v Visu, dalje v Hvaru in jelsi na Hvaru, kjer smo povsod občudovali bujno rast južnega sadja: pomaranč, limon, fig in celo datle. Naši trgovci in industrijalci so povsod obnavljali kupčijske zveze, ki jih je svetovna vojna prekinila, ter na ta način združevali prijetno potovanje s koristnim delom.

Prenočevali smo zopet v Splitu in potem v Šibeniku ter zadnjo noč v Cirkvenici, dotakniviši se Paga in Raba. Obpluli smo nekaj najlepše istrske obale pod Učko goro, vozili se mimo Ike, Lovrane, Opatije, Voloskega, prav mimo Reke in Šušaka ter zavili v Bakarski zaliv. Kakor mimo Zadra ali še bolj tu nam je srce trgala misel, da bi ti kraji, ki so danes po krivici v italijanski oblasti, po vsej pravici morali pripadati nam in da bi ne le v narodnem še bolj v gospodarskem oziru uspevali v naši državi, dočim propadajo pri Italijanih. Ob zaključku potovanja, ki nam je v vsakem oziru nudilo vse najlepše, je ostal pri pogledu na te zaslužnjene kraje grenak spomin, da nismo še vsi svobodni, da je zlasti nam

Slovincem treba gospodarskih emporijev: Trsta in Reke, če se hočemo gospodarsko osvoboditi in imeti prost dohod do morja, le najvažnejše, najkoristnejše in najcenejše prometne poti. Bakar je lepa zavarovana luka in bi se dala urediti tudi za velik promet, a na žalost je dohod do luke tak, da skoro ni misliti, da bi le malo mogel postati za nas takega pomena kot sta Trst in Reka.

Kakor sem v začetku spisa omenil je bilo potovanje po našem morju namenjeno gospodarskim krogom, da se v prvi vrsti upoznajo z Dalmacijo. Lahko rečem: siromašna Dalmacija je bogata za to, ker ima morje. Ima nebroj dobrih in zavarovanih pristanišč in morala bi biti s hrvatskim Primorjem celo za našo državo izhod v širni trgovski svet. Treba je le dobrih železniških zvez z našim in ves naš izvoz in uvoz bi gravitiral na morsko cesto v lastnih pristaniščih. Morje, morje, imamo ga dovolj, imamo dobre luke, le izkoristiti ne znamo tega, manjka tudi vodilnim krogom naše države za to pravega razumevanja. Če smo v politiki več ali manj v vsaki pokrajini

separatisti, v tem za vsako državo enakovažnem gospodarskem pogledu ne smemo biti. Kakor za vse druge pokrajine, velja to tudi za vso severno Srbijo, čeprav ima izhod na Solun. Pri vsaki priliki, ko se obdelujejo najvažnejša gospodarska vprašanja naše države, bi se moralo vedno iznova povdarjati: morje, morje in zvezo z njim, sicer se naše gospodarstvo, ki ima sicer vse predpogoje, ne bo nikoli razvilo do onege viška, ki mu pristaja.

Da se vrnem k Dalmaciji, hočem v glavnih obrisih opisati njen gospodarski položaj, v kolikor mi je bil iz proučevanja in osebnih vtisov dostopen. Poleg tega, da so Dalmatinci najboljši mornarji in da si s tem služijo kruh, pride za preživljanje Dalmacije v poštev: vino, olje, riba. To so najvažnejši predmeti, ki so važni tudi za izvoz. Govoril sem z raznimi uvidelnimi osebami, tako Dalmatinci, kakor Hrvati, ki smo bili vsi edini v tem, da je treba za racionalno izkoriščanje, to je za predelavo in odprodajo teh predmetov, ustanoviti še veliko družb na zadržni podlagi. (Dalje.)

Od mariborske vzorčne razstave na III. Ljubljanski velesojm.

(Dopis iz Maribora.)

Nenavadno hitro poteka čas določen naši vzorčni izložbi. Posamezni razstavljalci se že pripravljajo na odhod na III. Ljubljanski velesojm. Pa tudi med obiskovalci se čuje radovednost, kaj bo nudil letošnji ljubljanski velesojm, ki je že lani ponudil toliko presenečenj tako po kvantiteti in kvaliteti razstavljenega blaga. Na pol v Ljubljano se pripravljajo tudi oni iz našega mesla in okrožja, ki so podlegli deloma agitaciji nemških, večinoma pa hujškanju slovenskih šovinistov iz gotove stranke in katerih ni bilo mogoče spraviti na razstavo, če tudi se jih je opozorilo, da razstava izključuje vsako politiko in da je tam razstavljenih tudi mnogo izdelkov iz krogov, ki pripadajo njihovim stranki. Žalostno, toda resnica je, da že tako daleč sega vpliv nesrečne strankarske politike v Mariboru. Te vrste zaslepienci so bili do zadnjega prepričani, da ne pride na mariborsko razstavo nihče uglednejših vnanjih interesentov, da bo torej razstava že moralno doživela popoln fiasko. Toda že ogoritev, katere so se udeležili tudi odlični zastopniki točasno najmočnejše politične stranke, ter mnogi ugledni vnanji obiskovalci, jim je prekrizala od gotove strani zaželeni račun. Iz poročil tudi v Vašem listu je bilo razvidno, kako so se za našo razstavo zanimali tudi odlični krogi ne samo iz naše nego tudi iz sosednjih držav. Sloves odkritih priznanj o naši razstavi se je nagloma širil po naši kraljevini, pa tudi daleč preko njenih mej. Tudi vreme ni hotelo ugoditi želji nasprotnikov razstave. V nasprotju z vremenom ob lanski razstavi smemo biti doslej naravnost zadovoljni z njim. Obisk v splošnem je zelo zadovoljiv. Mnogo razstavljalcev je zelo zadovoljnih tudi glede naročil. Pri drugih zopet so se ob tej priliki ustvarile zveze za poznejša naročila. Vendar se v splošnem pogreša večjega števila vnanjih interesentov, ter obiskovalcev zlasti iz Srbije in Hrvaške. To pa gre na račun deloma že končanih razstav na

Hrvaškem, večinoma pa na račun pričakovanja III. Ljubljanskega velesoja.

Ker naša razstava v tem času ni še zaključena, bi bilo preuranjeno predložiti natančno bilanco. Eno je pa že danes gotovo: Prepogoste razstave pod katerimkoli naslovom in ciljem škodujejo eni kot drugi prireditvi. Morda te zaporedne prireditve ne bi škodovala, ako bi bile ugodnejše, ne samo naše gmojne nego tudi naše notranje politične razmere. Neugodne gmojne razmere onemogočujejo tisočim obisk razstave sploh, dosledno pa tudi večja trgovska naročila. Največji konzumenti, to so javni nastavljalci so danes veseli, ako zamorejo prenesti breme za najnujnejše preživiljske potrebe. Njih obupen položaj mora vplivati na trgovino in s trgovino vred mora trpeti tudi produkcija v industriji in obrti, dosledno torej mora trpeti tudi razstava. Kako daleč sega vpliv naših žalostnih političnih razmer tudi na razstavo, to priliko imamo opazovati ravno v Mariboru, kjer bojkotirajo razstavo ne le Nemci, nego tudi Slovenci iz vrst gotove stranke.

Ker tudi še v prihodnjem letu ni pričakovati izboljšanja ravno omenjenih razmer, že na tem mestu priporočamo, da se po III. Ljubljanskem velesojmu se slanejo zastopniki vseh produktivnih krogov iz vseh večjih mest v skupni anketi, kjer naj se sporazumno uredi vprašanje prihodnjih prireditev razstav vobče. Sicer pa bo o tem še prilike natančneje govoriti.

Kakor uvodom omenjeno, smemo pričakovati, da bo udeležba III. Ljubljanskega velesoja tudi od strani Stajerske, vkljub vsem neprilikam zelo razveseljiva. Zato je nemalo skrbel tudi zagrebški »Jutarnji list« s svojim brezsludnim izpadom na mariborsko razstavo ter sploh na našo slovensko industrijo in obrt. Kakor so takoj po tem napadu ljubljanci še v večjem številu pohiteli v Maribor, tako bo tudi Stajerska prihodnje dni prihitela v Ljubljano, kateri že na tem mestu želimo najlepših vsprehov.

Priziv proti dohodnini in plačarini od službenih prejemkov.

Kot načelo velja, da mora vložiti priziv **uslužbenec** sam. Vložiti ga je tekom 15 dni po preteku roka za vpogled odmere, in sicer pri davčnem oblastvu prve stopnje, to je pri davčnih okrajnih oblastvih, v Ljubljani pa pri davčni administraciji. Priziv je kolkovati s kolekom za 10 dinarjev.

Službodajalec vloži od svoje strani lahko **pritožbo proti pozivu**, ki ga dobi od davčnega oblastva; toda pritožba je dopustna samo takrat, če izpodbija službodajalec službeno razmerje, odmero davka sploh ali

pa če je preračunitev onega zneska, ki ga ima službodajalec od plače odbiti, napačna.

Če je **uslužbenec** sam vložil priziv in se temu prizivu ugoditi se odpiše davek uslužbencu; obenem se obvesti o tem pa tudi **službodajalec**, ter se popravi davek, ki ga ima ta odbiti od plače in odpremiti na davčni urad.

Nasprotno pa doseže **službodajalec** s svojo lastno pritožbo, vobče efekt **samo zase** ne pa tudi za uslužbenca. Ugoditev velja za tega samo

takrat, če je bila slučajno kaka pomota v preračunih davka samega. V tem slučaju se davek popravi tudi pri uslužbencu.

Treba je torej nujno, da vloži priziv uslužbenec vselej sam, ne glede

nato, ako se pritoži obenem tudi službodajalec.

Ugodna rešitev službenčevega priziva velja v vseh slučajih za oba: za uslužbenca, kakor tudi za službodajalca.

Dr. Jože Pretnar:

Vprašanje usposobljenosti naših gostilničarskih obrtnikov.

Naše trgovske in obrtniške stanovske organizacije so posvečile v zadnjem času posebno pozornost odgoji in izobrazbi svojega naraščaja, ker se zavedajo, da leži v tej bistven predpogoj za stanovski napredek in prosper. Zato se moramo naravnost čuditi, da gostilničari, hotelirji in kavarnarji, ki so v Sloveniji vzorno organizirani, ki imajo izredno veliko število dobro situiranih članov v približno 50 gostilničarskih zadrugah in 2 zvezah z lastnim stanovskim glasilom, še danes nimajo nikakih vzgajališč za svoj naraščaj in so celo prenehali s prirejanjem kratkodobnih kurzov za serviranje.

Slovenija, ki je pasivna pokrajina ter se mora preživljati v glavnem s trgovino, obrtjo in industrijo, bi mogla v poletni sezoni prav dobro zaslužiti s tujskim prometom, kojega podlaga pa more biti le solidno in usposobljeno gostilničarstvo. Ker pa zasluži od tujkega prometa ne samo gostilničar, temveč tudi trgovec in obrtnik, zato našim pridobitnim slojem ni vseeno, kako je poskrbljeno za napredovanje in izobrazbo gostilničarskega stanu.

Mi imamo več slovečih letovišč in zdravilišč, ki jih posejajo gostje iz najoddaljenejših, tudi inozemskih krajev in imamo prometna in obljudena mesta, kjer se mude deset in desetisoči tujcev. Na gostilniško, hotelsko in kavarniško postrežbo se zato stavijo izredno visoke zahteve, ki bodo z razvojem našega trgovskega in tujkega prometa še stalno rasle. Z žalostjo pa moramo opaziti, da zaostaja naš gostilničarski stan, izvzemši marsikatero častno izjemo, še daleč za ono stopnjo usposobljenosti, ki bi jo moral zavzemati v sedanjih razmerah. Gotovo moramo priznati, da se mnogo dela in žrtvuje od strani nekaterih poštenjvalnih osebnosti in organizacij, da je o nedostatkih in načinu odpomoči mnogo pisal Gostilničarski vestnik in da je vsega priznanja in pohvale vredno vstrajno in nesebično delovanje organizatorjev in pospeševalcev tujkega prometa, ki so storili vse, kar se je v danih razmerah sploh moglo storiti. Toda vse to je še nezadostno, ako se ne bo zastavilo dela tam, kjer je temelj napredku, to je pri vzgoji naraščaja in izpolnjevanju že samostojnih gostilničarskih obrtnikov. Kakor na primer na Češkem, bi se moral uve-

sti tudi pri nas za večja mesta in znamenitejša zdravilišča in letovišča, ki jih obiskujejo glede postrežbe razvajeni tujci, dokaz usposobljenosti. Kdor bi ne dokazal, da je bil zaposlen kot vajenec in natakarkotovo število let pri večjih gostilniških podjetjih in bi ne dovršil kurzov za serviranje, kuho in kletarstvo, odnosno tozadevne šole, ki bi se morala v ta namen ustanoviti ter ne bi prestal posebne gostilniške preizkušnje, temu bi se za navedene kraje ne smela podeliti gostilniška koncesija. Le na ta način bi mogli preskrbeli naše prometne centre, letovišča in zdravilišča s takimi hotelirji, restavracijami in kavarnarji, ki bi mogli nuditi tujcu ono postrežbo in udobnost, katere je navajen iz večjih inozemskih mest in letovišč. Izognili bi se le na ta način uničujočim kritikam, kakor jo je n. pr. izrekel lani znameniti Francoz o jugoslovanskih hotelih, in prenehalo bi vedno pritoževanje ne samo tujih, temveč tudi nerazvajanih domačih gostov, da se v naših letoviščih, pa tudi mestih gostje le gulijo, dočim se jim pri tem za drag denar nudi le zanikarno postrežbo, slaba hrana in še slabša pijača. Koliko ima Slovenija naravnih krasot! Pomislimo le na Bled, Bohinj, Kranjsko goro in druge planinske kraje ter na naša sloviša zdravilišča. Koliko bi tu lahko zaslužil domačin - gostilničar, trgovec, obrtnik in kmet, če bi imeli solidno in udobno urejene hotele, restavracije in gostilne, kjer bi tujec za dober denar dobil tudi dobro postrežbo. Število gostov bi vsako leto le raslo in z njim rasli dohodki. Dandanes pa je dostikrat ravno narobe. Gost pride, dobi o kraju najlepše in najvabljivejše utise, razočara in vznemolji pa ga zanemarjenost gostilniških in hotelskih prostorov in slaba postrežba. Plačati mora drago, končno pa prenašati marsikje še nerazumljivo nevljudnost gospodarja in služinčadi, ki se ponekod obnaša napram gostu kakor da bi mu dajali vbogajme. Seveda tega gosta ne bo nikdar več in z njim vsacega ne, kdor se bo pri njem informiral. Britka je ta obtožba — od katere je treba izvesti marsikatero častno izjemo —, a resnična. Namen pa ji je najboljši: opozoriti kako naj se ne dela ter da je skrajni čas, da se tem nedostatkem odpo-more. Gostilničarski obrtnik je prav tako naš človek, kakor pripadnik

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Zvita glava si,« pravi Fink dobrodušno. »Ker pa je dama zapletena v to igro, mi moraš tudi priznati, da raynam prav, ako tajim, kajti sicer bi lepo deklico in z njo celo hišo kompromitiral.«

»Žalibog se bojim, da se že itak čuti kompromitirano.«

»No, bo že prenesla,« pravi Fink hladnokrvno.

»Toda, Fric, ali nič ne čutiš krivice, ki jo zagrešiš s tem nad Bernardom? Sestro izobraženega in rahločutnega človeka zapeljuješ k norostim, ki morejo zanj postati usodepolne. Glej, njegovo čisto in neizkušeno srce nama popolnoma zaupa in ravno zato me tako peče krivica, ki mu jo delaš.«

»Zato napraviš najpametnejše, ako prizanešaš nežnočutju svojega prijatelja in molčiš o celi stvari.«

»Ne,« jezno vzklikne Anton, »mora dolžnost do Bernarda me sili, da storim nekaj drugega. Zahtevati moram od tebe, da svoje razmerje z Rozalijo, kakršnokoli je že, na

mestu prekineš in se potrušiš, da vidiš v njej le to, kar bi ji morala vedno biti, namreč sestra mojega prijatelja.«

»Tako?« zaničljivo odvrne Fink. »Nič nimam proti temu, da mi staviš take zahteve. Kaj pa potem, ako jih ne sprejemem? Upoštevati moraš pa še vedno, da ne priznam, da bi bil jaz dobičnik srečni človek, ki ga je pričakovala.«

»Ako zahtev ne sprejmeš,« zakliče Anton zelo razburjen, »potem ti tega nikoli ne odpustim. To ni več pomanjkanje rahločutja, to je nekaj hujšega!«

»In kaj, ako smem vprašati?«

»To je podlo!« vzklikne Anton. »Že to je bilo dovolj slabo, da si izrabil dekličino kokežnost, dvakrat grdo pa je, da mi zdaj nočeš pomisliti na to, kako si se seznanil z njo, ne misliš niti na njenega brata, niti name, ki sem nehote posredoval pri tem nesrečnem znanju.«

»Ti pa dovoli, da ti povem, da nimaš popolnoma nikake pravice, da bi mi delal taka predavanja. Ne veseli me, da bi se prepiral s teboj, zato ne želim nikake besede več slišati o tem predmetu iz tvojih ust.«

»Potem te moram zapustiti, kajti nemogoče mi je, govoriti s teboj o

kaki o kaki drugi stvari, dokler čutim, da ravnaš zločinsko.« Po teh besedah odide Anton proti vratom, kjer se še enkrat obrne. »Dam ti na izbiro, ali prekineš z Rozalijo, ali pa, akoravno mi je strašno izgovoriti to besedo, prekineš z menoj. Ako mi ne daš do jutri zvečer zagotovila, da je tvoja intriga končana, pojdem k Rozalijini materi.«

»Lahko noč, neumni Tone!«

Anton je zapustil lahkomišelnega prijatelja. To je bil prvi resni prepir med njim in Finkom. Čutil se je zelo nesrečnega zaradi Finkove lahkomišelnosti in korakal je pozno v noč v svoji sobi nemirnih korakov sem in tja. Da bi nedolžnemu Bernardu kaj povedal o tem, se mu ni zdelo primerno, kajti bal se je, da bi mu ne rnil nežnega srca; poleg tega pa mu tudi ni pripisoval posebnega vpliva na sestro. — Tudi Fink je bil zadovoljen. Sam je sedel pri mizi, pil svoj punč in mislil bolj na Antonov srd, nego na strah lepe Rozalije.

Naslednji dan je bil žalosten za oba. Kadar je Fink sicer prišel zjutraj v pisarno, je prijatelju, ki mu je izza nekoliko mesecev sedel

nasproti, vedno prijazno pokimal, in Anton je nato šel k njemu ter ga tiho vprašal, kako je preživel prejšnji večer. Danes je sedel Anton nemo na svojem prostoru in se globoko sklonil nad pisma, ko se mu je vsedel Fink nasproti. Celo dopoldne se nista nato pogledala v obraz. Žid Tinkles se je danes pojavil v pisarni in Fink je imel zopet z njim svoja smešna pogajanja. Vsi gospodje so gledali na Finka in govorili z njim; Anton je dajal drugače prijatelju vesela znamenja, da se strinja z njim, danes je strmel pred se, kot bi bil Tinkles oddaljen sto milj od njega. Gospod Schröter je dal Antonu neko naročilo, glede katerega je moral vprašati Finka za pojasnilo. Anton se je moral prej močno odkašljati, in ko mu je dal Fink na njegovo vprašanje le kratek odgovor, ga je to zelo užalilo in njegova jeza do zakrknježa je vzplapolala zopet v svetel plamen. K obedu sta šla vedno skupaj, Fink je namreč redno čakal, dokler ni prišel Anton ponj. Danes Antona ni bilo in Fink je odšel v obednico z gospodom Jordanom, ki ga je začuden vprašal: »Kje pa je Wohlfart?« nakar mu je dal Fink rezek odgovor: »Kjer hoče!« (Dolje sledi.)

drugih obrtniških panog. On pa mora prispevati k razvoju in napredku našega gospodarstva prav tako, kakor trgovec ali rokodelca. V ta namen mu je seveda potrebna izobrazba v njegovi stroki in mora gledati, da koraka s časom naprej in da stremi za izpopolnitvijo, ki so jo že dosegle druge naprednejše dežele. Z dosedanjim primitivnim življenjem ne bo šlo več dalje. Zato nam časa se mora prilagoditi tudi naš gostilničarski obrtnik, če ne, bo njegovo mesto prevzel sposobnejši tujec. Da nimamo na Bledu par svojih sposobnih hotelirjev bi bil danes popolnoma kolonijafutjev, kakor je pred prevaro bil. A to ne velja le za naša letovišča in zdravilišča, temveč tudi za naša večja prometna mesta.

Usoda trgovca, rokodelca in gostilničarja je medsebojno tako tesno spojena, da mora biti prospek in napredek onega tudi skrb in želja drugega in se morajo v svojih stremenjih medsebojno podpirati. Gostilničarske organizacije se že dolgo vrsto let — žal izolirano — pečajo z vprašanjem povzdige usposobljenosti gostilničarskih obrtnikov, posebno pa poskušajo izboljšati primerna vzgojevališča za

svoj naraščaj. Veliko je v tem pogledu že pisal Gostilničarski vestnik in tudi Zveza za pospeševanje tujkega prometa je vedno neumorno podpirala gostilničarje v njihovih tozadevnih stremenjih. Dasi se mora priznati, da so se dosegli v mnogih ozirih v interesu gostilničarskega stanu lepi uspehi, vendar stojimo danes pred dejstvom, da nimamo niti več svoječasniš tečajev za serviranje, o gostilničarski šoli pa niti govora ni. Dokler pa se ne doseže tega, ni upati, da se bo položaj gostilničarskega obrta bistveno izboljšal.

Neobhodno je torej potrebno, da i gostilničarske organizacije i drugi poklicani faktorji nemudoma ukrepejo vse potrebne korake za udeležitev stremenja po vzgajališčih tudi za gostilničarski naraščaj in da se za dosego koncesije v večjih mestih, letoviščih in zdraviliščih zahteva dokaz usposobljenosti. To ni le v interesu gostilničarjev, temveč tudi toli donosnega lujskega prometa, pa prav tako važnega trgovstva in obrti, konečno pa tudi države same, ki bo imela največje koristi, ako bodo tuji gostje širili o naših krajih le dober glas.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

V Hrašniku producira tovarna kemičnih izdelkov letno okrog 120 vagonov prstenih barv; njena produkcija pa znaša okrog 500 vagonov. Ta tovarna je pričela z izdelavo barv že leta 1880. Svoje proizvode prodaja po celem svetu. — Barve izdeluje iz železnih rud in iz ostankov pri praženju pira za dobivanje žveplene kisline, ki jo izdeluje. Poleg barv izdeluje ta tovarna tudi kristalno sodo, glauberjevo sol, perilni prašek za pranje perila, soliter, superfosfate, žvepleno in solno kislino, črnila za pisanje, za usnje, čistilo za kovine, plavilo za perilo in olje za mazanje strojev.

Ugodna ležišča prstenih barv in sicer limonita, okera in satin-obera se nahajajo v okolici Srebenice. — Ravnofako se nahajajo v Novem Brdu naravne, rumene, zelene in rdeče barve, katerih predelava bi se izplačala, ako bi se izpeljala železnica od Bujanovca do Uroševca.

Naravnih in olupanih prstenih barv izdelujemo več, kakor znaša naša poraba in jih vsled tega tudi

Saj obstoji še dosti zadrug ravno v tem pogledu in lahko rečem, da je to glavna zasluga pokojnega dr. Kreka, vendar jih je še veliko premalo. Posamezniki imajo ali kos vinograda ali kos vrta z oljkovimi drevesi oziroma maslimami, kakor jih Dalmatincev imenuje. Za obdelovanje vinograda, kakor tudi za ribarenje, dalje za prenašanje in rafiniranje olja rabi denar in tega nima. Kriza glede prodaje vina v Dalmaciji je splošno znana. Med svetovno vojno so izostali prejšnji odjemalci, tako v inozemstvu, kakor tudi v krajih, ki so prej pripadali Avstriji n. pr. Češka, Nižje Avstrijska, a so zdaj za nas inozemstvo. Vsaka teh držav ima luksuzno carino na uvoz vina in zato se tudi v Sloveniji bržko občuti vinska kriza, ker naše vino ne dobi odjemalcev v inozemstvu. Se huje je pa v Dalmaciji, ker dotični, ki imajo vinograde, žive fakorekoč samo od njih dohodkov, dočim pridelajo naši manjši vinogradniki tudi drugi živje, da ne gladujejo naravnost. Tukaj bi torej nove zadruge najbolj priskočile na pomoč, kajti dalmatinsko vino je v naši državi najmočnejše in njegove specialitete najboljše. O tem lahko pričamo vsi tisti, ki smo se udeležili potovanja, o katerem sem pisal.

17. Produkcija lanenega olja, oljnatega firneža in laka pri nas.

Laneno olje se producira iz lanenega semena. Lanenega semena se pridelava v naši državi okrog 200 vagonov, kar pa ne zadostuje za kritje domače potrebe na semenu

in olju. Laneno seme se mora za sedaj dovažati iz Argentine in Indije, pred vojno pa iz južne Rusije. Pri nas se laneno seme pridobiva kot postranski produkt pri proizvodnji vlakna, ker se tega gosteje naseje, daje finejšo vlakno in malo semen, medtem, ko se v Argentini in Indiji bolj naredko seje ter postane steblo debelejša in daje dosti semen, a grobo vlakno.

V našem gospodarskem interesu bi bilo, da bi se upeljala intenzivna kultura lanu in sicer poglavito za vlakno. Na ta način bi dobili tudi kot postranski proizvod zadostno množino lanenega semena za produkcijo olja. Laneno olje se producira v tovarnah v Vel. Bečkereku, v Koprivnici, Zagrebu, Britofu in Medvodah v Sloveniji.

Tovarna za olje v Vel. Bečkereku je v stanju producirati ogromne količine lanenega olja, samo ako bi mogla dobiti semena po ugodni ceni, to je ako bi ga mogla dobiti tudi iz južne Rusije in Rumunije. Kapaciteta tovarne znaša glede produkcije olja 1000 vagonov letno. Ta tovarna prekula svoje pridelano olje sama v firnež. Ko se bodo zopet obnovile normalne razmere v Rusiji in ko se bo tam dalo dobiti laneno seme po ugodni ceni, bo ta tovarna v stanju izdelati znatne količine olja in firneža.

Tovarna olja v Koprivnici izdeluje letno maksimalno bodisi 388 tisoč 800 kg lanenega olja, ali pa 385 tisoč 700 kg firneža in 25.000 kg kitta. Olje izdeluje iz domačega lanenega semena. Oljna tovarna v Zagrebu je v stanju izdelati maksimalno do 1.000.000 kg lanenega olja ter do iste množine firneža. Surovine nabavlja kolikor more v tuzemstvu. V Medvodah se nahaja tovarna olja, ki je last Jugoslovanske industrije olja i boja d. d., in ki je v stanju letno izdelati okrog 1.000.000 kg lanenega, konopljenega, bučnega in solnčaričnega olja. Izdelana olja predeluje tudi v firnež.

Tovarna v Britofu pri Kranju je last Zabreta & Komp. ter je v stanju, da izdela letno 1.000.000 kg olja, a izdeluje za sedaj samo okrog 500 tisoč kg letno, ker nima dovolj domačih semen. Svoje olje prodaja deloma kot olje, a predeluje ga tudi v firnež. Poleg teh tovaren se nahajajo v Medvodah v Sloveniji še male kmečke oljarne, pa tudi v Bački v otžaskem okraju izdelujejo laneno olje za lokalne potrebe. (Dalje sledi.)

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana

Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Trgovina.

Ureditev naših trgovskih konzulatov. Ministrstvo Irgovine je v sporazumu z ministrstvom za zunanja dela začelo z delom za ureditev naših trgovskih konzulatov v inozemstvu, da bi se na ta način pomagalo našemu trgovskemu svetu ter naši trgovini in industriji. Vlada bo dovolila subvencijo in bo s posebnim pravilnikom uredila pravice in dolžnosti trgovskih agentov in agencij v inozemstvu.

Francoska zunanja trgovina. Tekom prvega semestra 1923 je uvozila Francija blaga za 14.689.4 milijonov frankov, a izvozila za 14.161.4; v sorazmerju z letom 1913 se je uvoz povečal za 10.449 milijonov in izvoz za 10.789 milijonov. Del tega porasla je gotovo posledica razvrednotitve franka, toda pomisliti je treba, da se je v tem letu uvozilo 3.892.916 ton in izvozilo 1.351.570 ton več, nego v odgovarjajočem polletju 1920. Tudi pomorski promet je zelo narasel. Tekom meseca julija je priplulo v francoska pristanišča 4250 ladij, v letu 1922 je znašal kvantum mesečnih ton 2.4 milijona, to je samo 0.2 milijona ton manj, nego povprečno v letu 1913.

Meksiko in praški velesejem. Meksikanska vlada bo oficijelno sodelovala na jesenskem velesejmu v Pragi. V to svrhu je že poslala večjo količino vzorcev, ki bodo na sejmu izloženi v posebni ekspoziciji. Pri meksikanski trgovski agenturi v Pragi se bo ustanovila stalna izložba meksikanskih izdelkov za srednjo in jugozapadno Evropo.

Uvoz cigaretnega papirja. Uprava državnega monopola je sklenila, da se sme uvoziti cigaretni papir pod sledečimi pogoji: 1. Papir za cigarete (predelan ali nepredelan), katerega uvozijo iz inozemstva domače tovarne cigaretnega papirja, smejo carinski organi dopustiti samo in edino na podlagi akta monopolne uprave, v katerem aktu bo uprava vedno naznačila kateri osebi in kolika množina se je dovolila za uvoz. 2. Na podlagi akta monopolne uprave, morajo nadzorni organi iz točke 1. s faktičnim vpogledom ugotoviti, da v vagonih došle količine papirja za cigarete odgovarjajo količinam navedenih v aktu odobrenja monopolne uprave in po ugotovitvi te okolnosti morajo vagoni s papirjem plombirati in jih plombirane napoliti na odrejeno mesto. Na odrejenem mestu se sme papir izlovoriti samo in edino na podlagi odobrenja monopolne uprave. 3. Carinarnice ne smejo v nobenem slučaju dopustiti, da se uvozi v našo kraljevino papir za cigarete, za katerega niso dobili dovoljenja od monopolne uprave, ampak se bo s takim papirjem postopalo kakor z ulihotapljenim blagom. V takih primerih bo carinarnica vedno izvršila predhodno preiskavo in mora preiskovalni akt poslati upravi državnih monopolov in s posebnim aktom prositi za sporočilo, kateri monopolni upravi se naj prodaja vlihotapljeno blago.

Denarstvo.

Ozdravljenje avstrijskih financ. V gospodarskih člankih dunajski listi konstatirajo dejstvo, da so avstrijske finance na polu popolnega ozdravljenja. Avstrijska banka je priobčila tedenski izkaz o bančnem stanju, ki veli, da znaša oblok bankovcev 5557 milijard in da razpolaga banka s kritjem v znesku 3040 milijard zakladne gotovine. Bankovci so torej do polovice kriti.

Dovolitev prometa z devizami in valutami. Minister financ je sklenil, da se dovoli promet z devizami in valutami filijalki »Jugoslovanske banke« na Sušaku ter filijalkam »Jadranske banke« v Caviatu, Herzegovnem, Korčuli, Jelsi, Prevalju, Jesenicah, Bledu in Trzinu.

Izmenjava kron v trelji coni. Vlada je sklenila, da se v trelji coni Dalmacije izmenjajo avstrijske novčanice v sledečem razmerju: do 10.000 kron v razmerju po 1:4, do 25.000 kron po 1:6, do 100.000 po 1:8, do 200.000 po 1:10, do 500.000 po 1:12, čez 500.000 po 1:16. Za izmenjavo teh novčanic bo potrebno okoli 20 milijonov dinarjev.

Nove filijalke za čekovni promet v Srbiji. Ker se v notranjosti Srbije pojavlja velika potreba po osnovanju poštinskih filijalk za čekovni promet, je beogradska direkcija sklenila, da v najkrajšem času olvori okoli 25 novih filijalk v raznih mestih in večjih trgih.

Carina.

Olajšave v izvoznih carini. Ministrski svet je sklenil, da se odpravi izvozna carina na sledeče predmete: mekine, krompir, črno in belo čebulo, mulje in osle, ovce in kože zaklane, očiščene in odrle ter sveže meso; ovce, ovne in jagnjeta, kože kozle in kozliča, zaklane in odrle s tem, da se naj plača carina, kakor od živih po tar. št. 7/L; govedo in bivole včevši tudi telela očiščena in odrta brez razlike kakor sveže in soljeno meso; Končno na sveže slive. Izvozna carina se zniža na sledeče predmete: na pšenico od 60 na 30 Din; na rž od 60 na 30 Din; na zreli fižol od 200 na 50 Din; na svinje, žive, preko 70 kg, od 450 na 300 Din od 100 kg in od 600 na 300 Din od kosa; na zaklane svinje od 350 na 150 Din; na sveže in soljeno meso od 150 na 80 Din (tu je všteta tudi slanina in salame); na svinjsko mast in svežo slanino od 600 na 300 Din; na gosjo mast od 600 na 300 dinarjev; na mesne izdelke od 150 na 100 Din; na suhe slive od 6 na 3 Din; na pšeno od 40 na 20 Din; na pšenično moko od 60 na 25 Din; na ostale vrste moke od 40 na 20 Din; na perje od perutnine od 200 na 100 Din; na perutnino zaklano od 150 na 100 Din. Ta odredba stopa v veljavo z 22. avgustom t. l.

Promet.

Promet na Jadranu. Ravnateljstvo »Jadranske Plovilbe« javlja, da se v četrtak to je 23. vzpostavi s parobrodom »Kosovo« prvi promet na progi Bakar — Split in Bakar — Gruž. Iz Bakra je odhod vsak četrtak in nedeljo ob 18. uri.

Mednarodni avtomobilski promet. Vlada je v načelu odobrila konvencijo o mednarodnem avtomobilskem prometu. Konvencijo je vlada sprejela kot veljavno za vse države, izveniši za Madžarsko. Glede Avstrije in Italije si je pridržala gotove izjeme določbe, da tako onemogoči tihotapstvo dobre valute in drugih dragocenosti.

Razno.

III. Ljubljanski velesejem. Uprava Ljubljanskega velesejma je poslala v Beograd svojega delegata v osebi gospoda ravnatelja Trgovske Akademije doktorja Böhma v svrhu osebnega vabila najodličnejših osebnosti h svečanostni otvoritvi letošnje velesejske prireditve.

Dnevni red seje Društva narodov. Za predstoječo sejo Društva narodov, ki bo sklicana 3. septembra, je določen nastopni dnevni red: V prvi vrstli se bo razpravljalo o delovanju sveta tekem lanskega leta in o ukrepih glede izvršitve sklepov lanske seje in sicer: o razorožitvi in predlogu kanadskih zastopnikov, da se izpremeni čl. 10. ustave Društva narodov. Ta člen nalaga vsem članom Društva narodov, da branjajo nevtralnost in politično neodvisnost le mednarodne institucije v celoti proti vsakemu napadu. Vse komisije, kakor komisije za promet in tranzit, za zaščito žena in dece, za intelektualno sodelovanje, odbor za higijeno itd., bodo poročale o svojem delovanju. Vršile se bodo tudi volitve 6 nestalnih članov sveta in ugotovila doba njihovih mandatov, kakor tudi pogoji za nove volitve. Ti nestalni člani sveta so zastopniki Belgije, Brazilije, Kitajske, Španije, Švedske in Urugvaja. — Nadalje je na dnevnem redu volitev enega člana za stalno sodišče mesto umrlega R. Barbussa, prošnja litovske vlade glede poljsko-litovskega spora in prošnje za sprejem v Društvo narodov, ki sle jih vložili svobodna država Irska in Abesinija. Vsak član pa lahko predlaga še druga vprašanja, ki bodo po potrebi sprejeta in objavljena pozneje.

Reško vprašanje. »Tribuna« piše iz Trsta: Naš dopisnik doznava iz zanesljivega vira, da je paritetna komisija končno našla osnovo za rešitev reškega vprašanja, ki bi bila, kakor se trdi v interesu Italije, Reke in naše države. Po tej osnovi bi Baroš in Delta pripadla nam kot naša definitivna lastnina. Reka bi bila svobodna država, ki bi jo prvo leto upravljala sedanja skupna paritetna komisija. Glede našega izvoza preko Baroša so napravljene nekatere omejitve na korist Reke. V dobro obveščenih krogih upajo, da se bo to vprašanje še do konca t. m. rešilo.

Francija in praški jesenski velesejem. Pod egidom »Office nationale du commerce extérieur« bode francoska industrija korporativno sodelovala na praškem jesenskem velesejmu (od 2. do 10. septembra t. l.). V 30 prvorazrednih ekspozicijah bo izložena svila, baržun, fine čipke, pariške igrače itd. Poleg tega bo poseben oddelček »Articles de luxe«, ki bo koncentriral čez 20 udeležencev najboljših pariških lrgov. Celokupna francoska ekspozicija bo zavzela približno 500 m², kjer bo izložena vsakovrstna francoska industrija, čije izdelke Francija eksportira.

Gospodarska konferenca v Sofiji. Bolgarsko notranje ministrstvo je sklenilo sklicati koncem avgusta posebno konferenco, ki naj reši vprašanje prehrane prebivalstva in določi ukrepe, ki so potrebni, da se življenje v državi poceni. Konference se udeleže zastopniki Vrhovnega gospodarskega sveta, notranjega ministrstva, ministrstva za železnice in odposlanci vseh večjih mest.

Kongres izvoznikov v Beogradu. V Beogradu se vrši v nedeljo, dne 26. t. m. kongres izvoznikov, na katerem se sestanejo zastopniki trgovine, industrije in obrli cele kraljevine, da sklepajo o aktualnih, izvoz se tičočih vprašanjih. Že v soboto, dne 25. t. m. se bo vršila v to svrhu predkonferenca industrijske centrale, na kateri se zberejo odlični zastopniki naše industrije, da konkretizirajo svoje predloge za kongres. Ministrski svet je sklenil, da se udeleži kongresa po svojih resortnih ministrih in da se na konferenco odpošljejo tudi razni strokovnjaki ministrstev.

V 3 — 4 dneh pridele v Prago in nazaj ter si med tem časom lahko ogledate tudi svetovnoznani Praški vzorčni velesejem (2.—9. septembra), 33% nižana vožnja za vse vlake, nižana pristojbina za vizum. Podrobna pojasnila daje Čehoslovaški Konzulat, Ljubljana, Breg 8 in Aloma Company, d. z. o. z., Ljubljana, Kongresni trg 3.

Dobra letina sliv v Bosni. Letina sliv kaže letos izvanredno dobro in se v strokovnjaških krogih sodi, da bo znašala okoli 25.000 vagonov surovih sliv, ako ne bo v zadnjem času elementarnih nesreč. Po kalkulacijah sarajevske trgovske in obrtniške zbornice, se bo uporabilo v tekočem letu približno 200 vagonov za domačo in lokalno tržno potrebo, okoli 500 vagonov se bo izvozilo v surovem stanju kot izbrana delikatesna roba, okoli 300 vagonov se bo uporabilo za izdelovanje pekmeza, okoli 800 vagonov za izdelovanje suhih sliv, a ostalo se bo uporabilo za izdelovanje žganja. Od 8000 vagonov surovih sliv se dobi okoli 200 vagonov suhih sliv. Z ozirom na dobro letino bodo v tekočem letu suhe slive srednje velikosti, a z ozirom na normalno dozorevanje in obilno vsebino sladkorja se pričakuje, da bodo zelo ugodne za prekmorski transport. Izborna kvaliteta letošnjih sliv daje popolno garancijo, da bodo bosanski proizvajalci v stanju, da popolnoma zadovoljijo vsem zahtevam inozemskih konzumentov in se inozemski interesi smejo s popolnim zupanjem spustiti v trgovino s slivami bosanskega izvora. Informacije o vseh vprašanjih, ki se tičejo trgovine s sli-

vami, daje Irgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu.

Mednarodna lesna konferenca. Dne 23. t. m. se je otvoril v Bratislavi CSR III. Dunavski mednarodni sejem. Bratislava, ki je eno izmed najvažnejših pristanišč ob Donavi, polaga ves trud za to, da iz le slovaške prestolice napravi Irgovski in prometni centir prvega razreda. Njeni velikopotezno urejeni sejmi nudijo udeležencem priliko pregleda celokupne čehoslovaške industrije. Čehoslovaška vlada, da podpre velesejem, nudi poselnikom razne olajšave, kakor 33% popust na vseh državnih železnicah, 75% popust pri vidiranju poštini listov itd. Izmed ostalih kongresov, ki se bodo priredili ob priliki velesejma, se mora posebno povdariti veliko važnost Mednarodne lesne konference, ki ki se vrši od 31. avgusta do 1. septembra t. l. Cilj konference je doseči zblizanje s tujino, olajšati za ureditvijo skupnih Irgovskih običajev mednarodno lesno Irgovino, doseči sporazum v postopanju interesentov glede odstranitve današnjih Irgovskih ovir in končno položiti temelj za bodoči nastop v vseh tozadevnih vprašanjih z ustanovitvijo mednarodnega združenja lesno-Irgovskih zvez. Na konferenci bo sodeloval čl. minister Irgovine in industrije g. Novak, minister poljedelstva g. Hodža in minister za Slovaško Kalaj ter bodo zastopane tudi vse evropske države, posebno one, ki se bavijo z lesno Irgovino. Tudi Slovenija bo na konferenci zastopana. Zveza industrijev v Ljubljani bo delegirala na konferenco dva delegata in sicer g. predsednika drvarske sekcije Ant. Redeža in tajnika g. Danilo Goriupa. Mariborska skupina zveze industrijev bo delegirala generalnega ravnatelja lesne industrijske družbe »Drava« g. Križniča.

Književnost.

Josip Jurčič, Spisi, VIII. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana. Cena vezani knjigi Din 30.—, broširani knjigi Din 20.—. — Grafenauer je Jurčičeve zbrane spise pomnožil za 1 zvezek, tako, da bomo imeli kmalu celotnega Grafenauerjevega Jurčiča v ljudski izdaji. VIII. zvezek vsebuje dela: Ivan Erazem Talenbah, Bojim se te, Crlica iz življenja političnega agitatorja, Telečja pečenka, Sesi parov klobas, Po tobaku smrđiš, Zenitev iz nevoščljivosti in Andreja Pajka spomini starega slovenca. — V tem zvezku zbrani Jurčičevi spisi so po večini literarni fejtoni, ki jih je priobčeval Jurčič kot urednik Slovenskega Naroda v svojem listu. Kaj naj Vam mnogo govorim o teh Jurčičevih spisih. Saj je Jurčič naš klasični realist in vsakdo ga je svoje dni že bral, danes ga pa ni mogel več brati, ker so Jurčičeva dela pošla in dr. Prijatljeva zbirka počasi napreduje. Sedaj je Grafenauer poskrbel, da bo Jurčiča lahko vsakdo čital. Saj Jurčič je eden tistih rednih pisateljev, ki ga smeš dati v roke brez skrbi celo 14 letnemu dečku ali deklici. Zato mora naš pripovedni klasič v zadnjo gorsko vas, vsaka ljudska knjižnica naj si naroči po več izvodov in vsak izobraženec naj pomnoži svojo knjižnico z Jurčičem. — Grafenauerjeve Opomnje so prvostne, Uvod k Ivanu

Erazmu Talenbahu je prav vester in nas uvede prav poljudno znanstveno v zgodovinsko ozadje povesli. Seznan nas tudi z viri, katere je Jurčič uporabljal pri spisovanju te povesli. — Ostale poveslice so drobiž, ki imajo pač svojo ceno, samo zato, ker so Jurčičeve. Trajno vrednost pa imajo spomini »Slaverega Slovenca«, ki so vsaj oblikovno popolnoma Jurčičeva last. Pripovedovanja starega Jakša iz Stične so zelo zanimiva in jih je svoje dni ljudstvo, ko so izšli v Večernicah Mohorjeve družbe, kaj rado bralo. Saj spomini na Iurške vojske in na Francoze še dandanes niso med narodom izumrli. — Ker je pripovedovanje zelo priprosto, bo ugajalo vsakomur, povprečniku radi lahko pripovedovanja, inteligentu zato, da se bo pri čitju oddahnil od nezdravo prenapetega sloga današnjih literatov.

Ilustrirani pregled gospodarskih in kulturnih institucij kraljevine S. H. S. »Klub jugoslovanskih pomoraca« bo izdal »Ilustrovani pregled«, ki ima namen, da pokaže našim domačim in tujim krogom v sliki in besedi naše gospodarske in kulturne institucije in da jim na tak način služi s čim širšo in uspešnejšo propagando v državi in v inozemstvu. Knjiga bo izšla tudi s francoskim besedilom. Podvzete so vse mere, da pride v roke vsem važnejšim faktorjem, kakor našim diplomatskim in Irgovskim zastopništvom v inozemstvu, nadalje Irgovskim zbornicam in vsem onim privatnim institucijam, ki imajo za nas realne interese. Čisti donos te izdaje je namenjen pomnožitvi naše Irgovske mornarice.

Dobava, prodaja.

Dobava raznih strojev. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 6. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 8 kompletnih služnic, 5 kompletnih shaping strojev, 3 elektromotorjev, 60 m jeklene transmisije itd. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni Irgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 23. avg. Na produkti borzi nolirajo: Pšenica bačka 78-80 kg, 2%, 2 vag. 335—340; bačka 79-80 kg, 2% duplikat kasa, 3 vag. 340; bačka 80 kg, 2%, 7 vag. 337½ do 340; bačka 80 kg, 1—2%, 4 vag. 335—337.50; bačka 80-81 kg, 2%, 1 vag. 337; banatska 79-80 kg, parileta Zenta, za september, 10 vag. 335; bačka 78 kg, 2%, 1½ vag. 332.50; ječmen sremški 64-65 kg, ponudba 275; oves bački, duplikat kasa, 5 vag. 260; bački, franko skladišče vojne intendanture, 5 vag. 265; koruza bačka, 2 vag. 280; bačka 4% defektna brez bonifikacije, duplikat kasa, 3 vag. 280; banatska, vag. 275; sremška, 1 vag. 290; beli fižol bački, povpraševanje 410, beli bački za september, duplikat kasa, 1 vag. 430; moka bačka »0«, 1 vag. 650, »5« 1 vag. 450, »6« 1 vag. 400, »7« 1 vag. 350; banatska »0« 3 vag. 535; otrobi v jutnih vrečah 1 vag. 150. Tendencia neizpremenjena.

Zagrebska blagovna borza 23. avg. Na produkti borzi nolirajo: Pšenica bačka 79-80 kg, 2%, parileta Ljubljana, 1 vag. po 385; oves slavonski, rešetani, parileta Zagreb, 1 vag. po 280; koruza proli vzorcu, franko Mitrovica, 1 vag. 262½, bačka, franko vagon Zagreb, ponudba 312 povpraševanje 305; otrobi pšenični, franko vagon Varaždin, v mešanih vrečah, ponudba 150. Tendencia neizpremenjena, za moko čvrsta.

Beogradska blagovna borza 23. avg. Na produkti borzi nolirajo: Pšenica 78-79 kg, 2—3% primesi, parileta Beograd, ponudba 320, povpraševanje 305; koruza, franko vagon Smederevo, prompt, ponudba 295, povpraševanje 285; koruza, franko obala Beograd, prompt, ponudba 289; oves sremški, franko vagon Beograd, ponudba 270; oves rešetani franko vagon Beograd, ponudba 265; otrobi, franko obala Beograd, brutto za neto, ponudba 155. Tendencia neizpremenjena, interes samo za pšenico.

ZALOGA PRI I. C. KOTAR, Ljubljana.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvostno blago in delo po solidnih cenah nudi Jugo-Avto, d. z. o. z. v Ljubljani.

SLOGRAD

Slovenska gradbena in industrijska družba d. d. LJUBLJANA

Telefon Interurban št. 180

Tehnična pisarna: Ljubljana 7
Frankopanska cesta št. 151

Brzjavlj: „SLOGRAD“

Izvršuje: Stanovanjske hiše, Irgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj

Specijaliteta: Železobetonske cevi za vodne naprave in vodovode.

**Zastopa: Patent dr. inž. Empergerja za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z lito-železnimi vložkami za visoke tlačne nape-
tosti kakor pri skladiščih, „silo“, mostovih in podobno.**

Izdeluje: Vse vrste tehničnih projektov in statističnih proračunov.

Vse vrste kleparska, kotlarska in vodovodno-inštalacijska dela izvršuje
najhitreje in solidno

PROD. ZADRUGA KLEPARJEV, KOTLARJEV

v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 18.

Jadranska banka d. d. Beograd

Dionička glavnica: Din 60 milijonov.
Rezerva: Din 32,515.000—

Podružnice:

Bled,	Jesenice,	Metkovič.
Cavtat,	Korčula,	Prevalje,
Celje,	Kotor,	Sarajevo,
Dubrovnik,	Kranj,	Split,
Ercegnovi,	Ljubljana,	Šibenik,
Jelsa,	Maribor,	Zagreb.

Amerikanski odio.

Naslov za brzojavke: Jadranska.

Afilirani zavodi:

Jadranska banka: Trst, Opatija, Wien, Zadar.
Frank Sakser State bank, Cortland street 82,
New-York City.

BANCO JUGOSLAVO DE CHILE, Valparaiso,
Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales,
Porvenir.

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit,
koks za kovače ter livarne, bencin in
amerikanski petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter,
žveplo in modra galica.

Priporočamo:

Josip **PETELINC**

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši šivalni stroji v vseh opre-
mah Gritzner, Kaiser, Adler za rod-
binsko in obrtno rabo, istolam igle,
olje ter vse posamezne dele za vse
sisteme. Na veliko in malo!

Vafelne in Karlovarske oblate,
najfinejše čajno pecivo,
čisti štajerski malinov sok
priporoča

Ivan Pelikan

I. MARIBORSKA SLAŠČIČARNA
Maribor,
Gosposka ulica 25.

Erman & Arhar

mizarstvo in tapetniška delavnica

Št. Vid nad Ljubljano št. 4.

Sprejemava vsa stavbna in pohištvena dela.

Pohištvo lastnega izdelka stalno na zalogi.

Cene konkurenčne.

Postrežba točna.

Načrti in proračuni brezplačno.

Industriji oglašajte v „Trgovskem listu“!

Portland- cement

v vsaki množini in po to-
varniški ceni vedno v zalogi.

Trgovci dobijo primeren popust.

Prodajni urad Portlandskega cementa:

A. Pečevnik, Ljubljana

Pisarna in skladišče Cesta na juž. železnico

Ne pozabite

si na ljubljanskem vele-
sejmu ogledati v pavi-
ljonu „I“ št. 387
kožne izdelke

„PETOVIJE“

usnjarske industrije v Ptuj, ki iz-
deluje poleg vseh vrst usnja tudi čevlje
od priprostih do najelegantnejših, po-
sebnost **good dear** čevlje, ki jih ne izde-
luje nobena druga tvornica v Jugoslaviji;
dalje galanterijsko in mošnjarko blago,
n. pr. ženske torbice, listnice, dokolenke
(gamaše), krasne in nenavadno trpežne
kovčuge vseh vrst in velikosti itd.
Cene solidne!

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA
DRUŽBA
Z.O.Z.

LA ŠKO

Slovenija

Ustanovljeno leta 1910.

Dolgoletna garancija za dobro
kakovost.

Cenejše kakor ilovna opeka.

Kamenit sestoji iz azbesta (ka-
men) in portland-cementa, vsled
tega je sreha vedno močnejša
in ne zahteva nobenega popra-
vila.

Dolžnost vsakega poseznika srehe
je, da si naroči vedno trpežno in
ognja varno sreho iz

KAMENITA = ETERNITA.

Zahtevajte po vseh
kavarnah in gostilnah

„TRGOVSKI LIST“.

TELEFON 268

USTANOVljENO LETA 1906

IDEAL

Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljša
referenca. — Tudi na
obroke dobavi trdka

ERIKA

Ljubljana
Gradišče št. 10

THE REX CO.

Zagreb
Duga ulica 32

TRIGLAV

Tovarna perila :: Ljubljana
Kolodvorska ulica 8 (nasproti hotela Štrukelj)
DRAGO & GENICA VOJSKA

Ljubljanski velesejem, paviljon J. 381.

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gumbi, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

M. FELDIN

MARIBOR

Grajski trg 1 Vetrinjska ulica

Manufaktura,

špecialna trgovina svilenih
robcev (rut) in šerp.

Na drobno!

Na debelo!

Ivan Jelačin
Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mlelih dišav in
rudninske vode

Točna in solidna postrežba!

Zahtevajte cenik!

Franc Erjavec

pri „ZLATI LOPATI“

trgovina z železnino
in cementom

Ljubljana, Valvazorjev trg 7

prija Hammerschmidt (Mühlisen)
nasproti kršćanske cerkve.

Paviljon L 470 b.

Električni toplo-
var, patent **„HEUREKA“**
za gospodarstvo, sanatorije, labora-
torije nepogrešljiv. Rabi električni
tok le v funkciji in to ne več kot
gladilnik. Priklopiti se da na vsak tok.

Lastnik **Marko Nerat**
patenta
Maribor, Slovenska ulica 12.

Prospekti in ponudbe na razpolago.
Zahtevajte cenik!

Ne smete opustiti,

ne da bi posetili

SINGER

oddelek št. 154

na Ljubljanskem velesejmu

ANTOMOBILE

TOVORNE
OSEBNE
RABLJENE

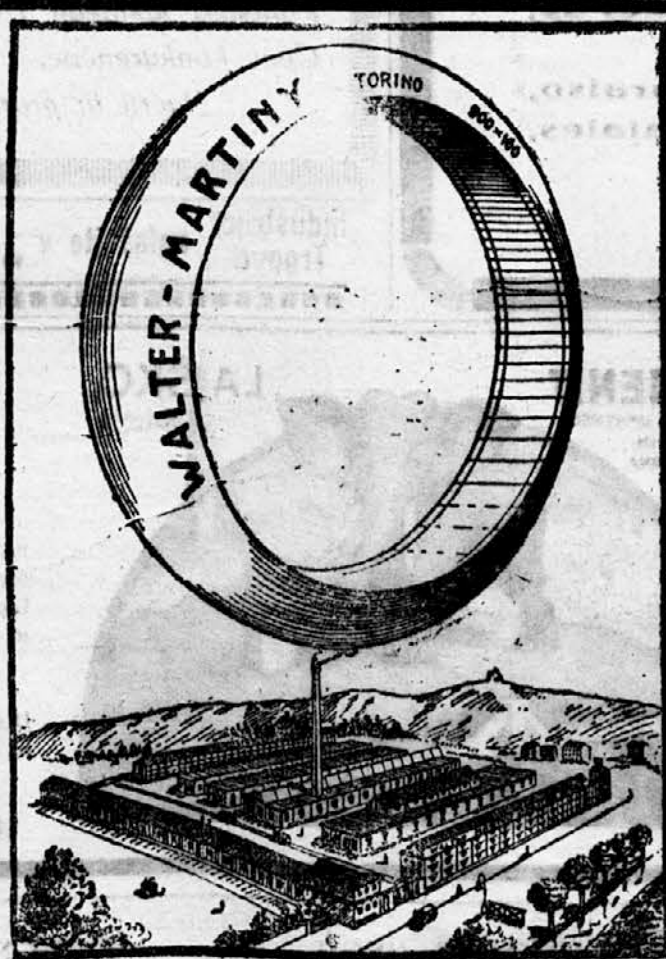
J. GOREC
LJUBLJANA
PALAČA LJ-KRED-B.

LJUBLJANA
SINON GREGORČIČEVA ULICE 13
se priporoča za naročila.

Pristopajte kot
član k društvu

Trgovska Akademija!

„Svetla“

Telefon št. 588.

d. d.

LJUBLJANA

CENTRALA:

RIMSKA CESTA 2

HILSERJEVA ULICA 5

PODRUŽNICE:

DUNAJSKA CESTA 20

MESTNI TRG 25

Maribor

Zagreb

Beograd

TOVARNIŠKA ZALOGA POLNOGUMIJASTIH OBROČEV,
pnevmatike in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto-delov
in vsakovrstnega auto-materijala.

Na razpolago

STISKALNICA za montiranje polnogumijastih obročev.

VELIKA ZALOGA ELEKTRO-MATERIJALA.

Zastopstvo svetlovnih tovarn.

Solidna in točna postrežba.

Cene brez konkurence.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor, Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica št. 1.

(PREJ) SLOVENSKA ESKOMPTNA BANKA)

KAPITAL in REZERVE Din 17,500,000—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica
v Kolodvorski ulici)